

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΑΝΟΙΚΤΑ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

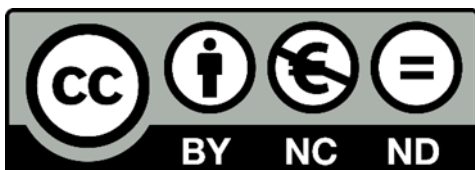

Τίτλος Μαθήματος: Αρχαία Ελληνική Γλώσσα - Θεματογραφία II

Ενότητα: Αρχαία Ελληνική Γλώσσα 9

Διδάσκουσα: Καθηγήτρια Ελένη Χουλιαρά - Ράϊου

Τμήμα: Φιλολογίας

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὅταν δὲ τὸν Ἐνυάλιον παρακαλέσωμεν, τότε πάντες ὁμοθυμαδὸν ἀνθ' ὧν ὑβρίσθημεν τιμωρόμεθα τοὺς ἄνδρας. Ταῦτα δ' εἰπὼν καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἄν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη· ἐπειδὴν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μὲν, ἔφη, ἡμεῖς, νίκη δ' ὑμῖν ἔσται ἐπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὡς γέ μοι δοκεῖ. Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαιπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ. Ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

Ξενοφώντος, Ἑλληνικά 2.4.17-19

ὁμοθυμαδὸν = ἀπὸ κοινού, ομόφωνα

ὀμαλὸν = ἰσιωμα-πεδιάδα

ὑπόσπονδοι = οἱ νεκροὶ που πρέπει, σύμφωνα με τις σπονδές, (επίσημη συμφωνία μεταξύ των αντίπαλων στρατοπέδων), να παραληφθούν ἀπὸ το πεδίο της μάχης και να ταφούν.

Β. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ

ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Οἱ δευτερεύουσες χρονικὲς προτάσεις εἶναι μια κατηγορία επιρρηματικῶν προτάσεων που εκφράζουν **χρόνο**. Συγκεκριμένα αὐτό που δηλώνει ἡ δευτερεύουσα χρονικὴ πρόταση εἶναι ὁ χρόνος στον οποίο γίνεται αὐτό το οποίο αναφέρεται στην κύρια πρόταση.

• ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οἱ δευτερεύουσες χρονικὲς προτάσεις εἰσάγονται με τους εξής τρόπους:

α) Με χρονικούς συνδέσμους

ἐπεὶ = ὅταν, αφού, αφοῦ, μόλις

ἐπειδὴ - ἐπεὶ τε (στον Ηρόδοτο) = ὅταν, αφού, αφοῦ

ἕως = ἕως ὅτου, μέχρις ὅτου, ενώ, ὥσπου, μέχρι να

ἔστε = ἕως ὅτου, μέχρις ὅτου, ενώ, ὥσπου, μέχρι που

ἄχρι, μέχρι = έως ότου, μέχρις ότου, ενώ, ώσπου, μέχρι που
ἡνίκα, όπηνίκα = όταν, τη στιγμή που
ότε, όποτε = όταν, κάθε φορά που, όσες φορές, τότε που
πρὶν (στον Ηρόδοτο *πρὶν ἤ*) = έως ότου
ώς = όταν, αφού, μόλις
ἐπὶν = όταν, αφού
ἕως ἄν = έως ότου, μέχρις ότου, μέχρι να
πρὶν ἄν = προτού
ἐπειδὴν = όταν, αφού, αφότου,
όποτάν = όταν, τότε που, κάθε φορά που,

β) Με εμπρόθετες αναφορικές φράσεις
ἀφ' οὗ, ἀφ' οὗτο = αφού, αφότου, από τότε που
ἐξ οὗ, ἐξ οὗτο = αφού, αφότου, από τότε που
ἄχρι οὗ = μέχρις ότου, έως ότου, ώσπου
μέχρι οὗ, μέχρι οὗτο = μέχρις ότου, έως ότου, ώσπου
ἐν ᾧ = ενώ, ενόσω, καθώς
ἐν ᾧσφ = ενώ, ενόσω, καθώς

γ) Με τις χρονικές εκφράσεις
ἐπει τάχιστα = αμέσως μόλις, αμέσως όταν
ἐπειδὴ τάχιστα = αμέσως μόλις, αμέσως όταν
ἐπει πρῶτον = αμέσως μόλις, αμέσως όταν
ώς τάχιστα = αμέσως μόλις, αμέσως όταν
οὐ πρότερον...πρὶν = όχι πριν από
οὐ πρόσθεν...πρὶν = όχι πριν από

δ) Με τα επιρρήματα
όσάκις = όσες φορές, κάθε φορά που, όταν
όποσάκις = όσες φορές, κάθε φορά που, όταν
ἅμα = μόλις

ε) Με τις εκφράσεις (σπάνια)
ἕως οὗ = έως ότου
ἐς οὗ = έως ότου
εἰς ᾧ = έως ότου
εἰς ᾧτε = έως ότου
εἰς ᾧσον = έως ότου
καθ' ᾧσον = μέχρις ότου

στ) Στον Όμηρο και γενικά στον ποιητικό λόγο
εἴτε = όταν
ὥσπερ = καθώς
ἤμος = όταν

$\tilde{\eta}\omicron\varsigma - \epsilon\tilde{\iota}\omicron\varsigma = \acute{\epsilon}\omega\varsigma$

$\acute{\omicron}\phi\rho\alpha = \acute{\epsilon}\omega\varsigma$

$\epsilon\tilde{\upsilon}\tau\epsilon = \acute{\omicron}\tau\alpha\upsilon\upsilon$

- ΕΚΦΟΡΑ

Οι χρονικές προτάσεις εκφέρονται κυρίως με Οριστική, Υποτακτική και Ευκτική επαναληπτική.

α) ΜΕ ΟΡΙΣΤΙΚΗ

Όταν δηλώνουν ένα πραγματικό γεγονός που συμβαίνει σε καθορισμένο χρόνο. Οι προτάσεις αυτές λαμβάνουν άρνηση *οὐ*

- Οι προτάσεις αυτές συνήθως εκφέρονται με αόριστο, ενώ η χρήση του παρατατικού δηλώνει διάρκεια στο παρελθόν, ίση με αυτή που δηλώνεται στην κύρια πρόταση *καὶ οὐ πρότερον ἐπαύσαντο, ἕως τὴν μὲν πόλιν εἰς στάσεις καὶ τὰς μεγίστας συμφορὰς κατέστησαν* (Λυσ. Δήμου καταλύσεως ἀπολογία 26)

ἕως μὲν πόλεμος ἦν τοῖς Λακεδαιμονίοις πρὸς τοὺς Ἀθηναίους παρέμενεν (Ξεν. Κύρου Ἀνάβασις 2.6.2)

β) ΜΕ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

Όταν δηλώνουν το προσδοκώμενο (κάτι που αναμένεται να γίνει), ή την αόριστη επανάληψη στο παρόν ή στο μέλλον (κάτι που επαναλαμβάνεται στο παρόν ή στο μέλλον σε ακαθόριστο χρόνο).

Στις παραπάνω περιπτώσεις τους συνδέσμους ακολουθεί σχεδόν κατά κανόνα το αοριστολογικό *ἄν* (ποιητικά *κεν* ή *κε*). Οι σύνδεσμοι *ὄτε*, *ὄποτε*, *ἐπεὶ*, *ἐπειδὴ* ενώνονται με το *ἄν* και γίνονται *ὄταν*, *ὄποταν*, *ἐπὶ ἄν*, *ἐπειδὴ ἄν*. Οι προτάσεις αυτές λαμβάνουν άρνηση *μή*.

- Όταν η δευτερεύουσα χρονική πρόταση δηλώνει το προσδοκώμενο, στην κύρια πρόταση βρίσκουμε Οριστική μέλλοντα ή μελλοντική έκφραση. Όταν δηλώνει την αόριστη επανάληψη στο παρόν ή στο μέλλον, στην κύρια πρόταση βρίσκουμε ενεστώτα ή έκφραση που ισοδυναμεί με ενεστώτα

Μαινόμεθα πάντες, ὄποταν ὀργιζόμεθα (Φιλήμ. απ. 184)

Τάφος δὲ ποῖος δέξεται μ', ὄταν θάνω; (Ευρ. Ὀρέστης 625)

γ) ΜΕ ΕΥΚΤΙΚΗ επαναληπτική

Όταν δηλώνουν την αόριστη επανάληψη στο παρελθόν (κάτι επαναλαμβάνεται στο παρελθόν σε ακαθόριστο χρόνο). Οι προτάσεις αυτές λαμβάνουν άρνηση *μή*.

- Όταν η δευτερεύουσα χρονική πρόταση εκφέρεται με Ευκτική επαναληπτική, στην κύρια υπάρχει συνήθως παρατατικός (ή υπερσυντέλικος με σημασία παρατατικού), Οριστική αορίστου, ή παρακείμενος (σπανιότερα)

Ὅσακις Ἀθήναζε ἀφικοίμην, ἐπανηρώτων τὸν Σωκράτη (Πλάτ. Θεαίτητος 143a)

Όποτε θύοι Κρίτων, ἐκάλει Ἀρχέδημον (Ξεν. *Ἀπομνημονεύματα* 2.9.5, με τροποποιήσεις)

ΣΠΑΝΙΟΤΕΡΑ

α) ΜΕ ΑΠΛΗ ΕΥΚΤΙΚΗ

Όταν δηλώνει την απλή σκέψη του λέγοντος (κάτι που γίνεται ή μπορεί να γίνει). Στην περίπτωση αυτή, το ρήμα της κύριας πρότασης βρίσκεται συνήθως σε δυνητική Ευκτική *Όποτε βουληθείτε, οὐ χαλεπῶς εἰρήνην ἂν ποιήσατε*

β) ΕΥΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΠΛΑΓΙΟΥ ΛΟΓΟΥ

Χρησιμοποιείται αντί της Υποτακτικής με ή χωρίς το αοριστολογικό ἄν, όταν η πρόταση εξαρτάται από ιστορικό χρόνο και δηλώνει γνώμη υποκειμενική *Σπονδὰς ἐποιήσαντο, ἕως ἀπαγγελθείη τὰ λεχθέντα εἰς Λακεδαίμονα* (Ξεν. *Ἑλληνικά* 3.2.21)

ΣΠΑΝΙΟΤΑΤΑ

ΜΕ ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΟΡΙΣΤΙΚΗ Ή ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΕΥΚΤΙΚΗ

Τότε ἂν ἔξαρνος ἦν, ἠνίκα μᾶλλον ἂν αὐτὸν ἦ νῦν ὠφέλει (Δημοσθ. *Πρὸς Ἄφοβον* 10.2)

- ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΒΑΘΜΙΔΕΣ

Οι δευτερεύουσες χρονικές προτάσεις εκφράζουν τις χρονικές βαθμίδες του προτερόχρονου, του σύγχρονου και του υστερόχρονου. Με τους όρους αυτούς δηλώνεται ο χρονικός συσχετισμός ανάμεσα στην κύρια πρόταση και στη δευτερεύουσα. Αν δηλαδή, αυτό που εκφράζει η δευτερεύουσα πρόταση γίνεται πριν, μετά ή ταυτόχρονα με αυτό που εκφράζει η κύρια.

α) ΠΡΟΤΕΡΟΧΡΟΝΟ

Δηλώνει ότι αυτό που εκφράζει η χρονική πρόταση γίνεται πριν αυτό που εκφράζει η κύρια πρόταση.

Αυτές οι χρονικές προτάσεις, συνήθως, βρίσκονται μπροστά από την κύρια πρόταση και συνήθως εισάγονται με τα εξής: *ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ἐπεὶ τάχιστα, ἐπειδὴ τάχιστα, ὥς, ἀφ' οὗ, ἐξ ὅτου, πρὶν* *Ἐπεὶ δ' ὁ χειμῶν ἔληγεν...οἱ Ἀθηναῖοι ἔπλευσαν εἰς Προκόννησον* (Ξεν. *Ἑλληνικά* 1.3.1)

β) ΣΥΓΧΡΟΝΟ

Δηλώνει ότι αυτό που εκφράζει η χρονική πρόταση γίνεται ταυτόχρονα με αυτό που εκφράζει η κύρια πρόταση.

Αυτές οι χρονικές προτάσεις μπορούν να βρίσκονται είτε πριν είτε μετά την κύρια και συνήθως, εισάγονται με τα εξής: *ἄχρι, μέχρι, ἤνίκα, ὀπηνίκα, ὀσάκις, ὀποσάκις, ἔστε, ἔως, ὅτε, ὀπότε, ἐν ᾧ, ὅσον χρόνον, ἐν ὅσῳ* Ἐν ᾧ δὲ ὀπλίζοντο, ἦκον οἱ σκοποὶ (Ξεν. Κύρου *Ἀνάβασις* 2.2.16)

γ) ΥΣΤΕΡΟΧΡΟΝΟ

Δηλώνει ότι αυτό που εκφράζει η χρονική πρόταση γίνεται ύστερα από αυτό που εκφράζει η κύρια.

Αυτές οι χρονικές προτάσεις συνήθως βρίσκονται μετά από την κύρια πρόταση και συνήθως, εισάγονται με τα εξής: *ἄχρι, ἄχρι οὗ, μέχρι, ἔως, ἔως οὗ, ἔστε, πρὶν* Γέγραφε δὲ καὶ ταῦτα ὁ αὐτὸς Θουκυδίδης Ἀθηναῖος, μέχρι οὗ τὴν τε ἀρχὴν κατέπαυσαν τῶν Ἀθηναίων Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ζύμμαχοι (Θουκ. *Ἱστορία* 5.26.1)

• ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΘΕΣΗ

Οι χρονικές προτάσεις είναι δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις και χρησιμοποιούνται στη σύνταξη ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί του χρόνου στο ρήμα της κύριας πρότασης.

Ισοδυναμούν με: χρονική μετοχή, εμπρόθετο προσδιορισμό του χρόνου, γενική του χρόνου, δοτική του χρόνου, αιτιατική του χρόνου, χρονικά επιρρήματα, επιρρηματικό κατηγορούμενο του χρόνου.

ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΟΥ *πρὶν*

Ο σύνδεσμος *πρὶν* παρουσιάζει κάποιες ιδιομορφίες που τον διαχωρίζουν από τους υπόλοιπους συνδέσμους. Οι χρονικές προτάσεις που εισάγονται με το *πρὶν* χαρακτηρίζονται από τον διαφορετικό τρόπο εκφοράς τους, σε σχέση με τις υπόλοιπες.

• ΕΚΦΟΡΑ

α) ΜΕ ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

Με Οριστική ιστορικού χρόνου εκφέρεται ο σύνδεσμος *πρὶν*, κυρίως όταν η κύρια πρόταση είναι αρνητική (σπανίως βρίσκουμε σύνταξη με *πρὶν* μετά από καταφατική κύρια πρόταση). Με τον τρόπο αυτό δηλώνεται το πραγματικό και η πρόταση μεταφράζεται με «παρά, αφού, έως ότου» + Οριστική.

Στη δευτερεύουσα χρονική πρόταση χρησιμοποιείται συνήθως ο αόριστος, όταν πρόκειται για το *προτερόχρονο*, ενώ χρήση του παρατατικού γίνεται όταν πρόκειται για το *σύγχρονο* *Καὶ οὐκ ἐξεβίβασεν ἐκ τῶν νεῶν πρότερον πρὶν αὐταὶ ἦκον* (Ξεν. *Ἑλληνικά* 2.1.23)

β) ΜΕ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟ ΑΟΡΙΣΤΟΛΟΓΙΚΟ ἄν

Με τον τρόπο αυτό εκφέρεται ο σύνδεσμος *πρὶν*, συνήθως όταν η κύρια πρόταση είναι αρνητική, αλλά και καταφατική κάποιες φορές. Η πρόταση αυτή είναι χρονικοὑποθετική και δηλώνει το προσδοκώμενο ή το αόριστα επαναλαμβανόμενο στο παρόν ή στο μέλλον. Μεταφράζεται με «προτού να, πριν να» + Υποτακτική.

- Συνηθέστερη είναι η χρήση της Υποτακτικής αορίστου, όταν έχουμε το *προτερόχρονο* και σπανιότερα το *σύγχρονο*. Το ρήμα της κύριας πρότασης εκφέρεται σε έναν από τους αρκτικούς χρόνους ή σε κάποιον τύπο αορίστου με ενεστωτική σημασία *Αίσχρὸν ἡγοῦμαι πρότερον παύσασθαι, πρὶν ἂν ὑμεῖς περὶ αὐτῶν ψηφίσησθε* (Λυσ. *Κατὰ τῶν σιτοπωλῶν* 4)

γ) ΜΕ ΤΕΛΙΚΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

Το τελικό απαρέμφατο λαμβάνει τη θέση του ρήματος στη δευτερεύουσα χρονική πρόταση. Η παραπάνω σύνταξη συναντάται, όταν η κύρια πρόταση είναι καταφατική (σπανιότατα συναντούμε τη σύνταξη αυτή μετά από αρνητική πρόταση).

- Ο χρόνος στον οποίον εκφέρεται το απαρέμφατο είναι συνήθως ο αόριστος και σπανιότερα ο ενεστώτας και ο παρακείμενος. Το απαρέμφατο αορίστου δηλώνει γενικά ένα ολοκληρωμένο γεγονός, το απαρέμφατο του ενεστώτα παρουσιάζει την εξέλιξη ενός γεγονότος, ενώ το απαρέμφατο παρακειμένου τονίζει την ολοκλήρωσή του.

- Όταν το υποκείμενο του απαρεμφάτου δεν είναι το ίδιο με το υποκείμενο του ρήματος της κύριας πρότασης, τότε μπαίνει σε πτώση αιτιατική (απαρεμφατική σύνταξη). Στην αντίθετη περίπτωση (όταν είναι το ίδιο) μπαίνει σε πτώση ονομαστική.

- Όταν συντάσσεται με απαρέμφατο, το *πρὶν* λειτουργεί ως ειδικότερος χρονικός προσδιορισμός της ενέργειας του ρήματος της κύριας πρότασης *Κλέων οὐ βουλόμενος μάχη διαγωνίσασθαι πρὶν οἱ καὶ τοὺς βοηθοὺς ἤκειν, σημαίνειν τε ἅμα ἐκέλευεν ἀναχώρησιν* (Θουκ. *Ἱστορία* 5.10.3)

ΣΠΑΝΙΟΤΕΡΑ

α) ΕΥΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΠΛΑΓΙΟΥ ΛΟΓΟΥ

Η σύνταξη αυτή χρησιμοποιείται μόνο αντί της Υποτακτικής με το αοριστολογικό ἄν, όταν το ρήμα της κύριας πρότασης βρίσκεται σε ιστορικό χρόνο

Κῦρος ὑπέσχετο τοῖς Ἑλλησι μὴ πρόσθεν παύσεσθαι, πρὶν αὐτοὺς καταγάγοι οἴκαδε (Ξεν. *Κύρου Ἀνάβασις* 1.2.2)

β) ΕΥΚΤΙΚΗ ΑΠΛΗ

Με Ευκτική συντάσσεται το *πρὶν* και από έλξη: όταν η κύρια πρόταση εκφράζει απλώς μια υποκειμενική σκέψη σε ευχετική ή δυνητική Ευκτική, οι χρονικές προτάσεις που εισάγονται με το *πρὶν* εκφέρονται με την ίδια έγκλιση *ὄλοιο μήπω, πρὶν μάθοιμ' εἰ καὶ πάλιν γνώμην μετοίσεις* (Σοφ. Φιλοκτήτης 961)

• ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

α) Οι χρονικές προτάσεις που εκφέρονται με Υποτακτική, απλή Ευκτική και Ευκτική επαναληπτική ονομάζονται και χρονικοϋποθετικές, καθώς εκφέρονται με τις ίδιες εγκλίσεις που εκφέρονται και οι υποθετικές. Είναι προτάσεις επιθυμίας που δηλώνουν ότι κάτι έγινε άοριστα και μαζί με την κύρια πρόταση δημιουργούν υποθετικούς λόγους. Οι χρονικοϋποθετικές προτάσεις συγγενεύουν με τις υποθετικές σε δομή και περιεχόμενο.

β) Οι σύνδεσμοι *ὄτε, ὁπότε, ἐπεὶ, ἐπειδὴ* χρησιμοποιούνται προς δήλωση και αιτιολογικής σχέσης. Πρόκειται για προτάσεις χρονικοαιτιολογικές και δηλώνουν την άμεση συνάφεια χρόνου και αιτίας.

γ) Ο χρονικός σύνδεσμος *ὄτε* δεν εισάγει χρονική πρόταση, αλλά έχει επιρρηματική σημασία στις παρακάτω ελλειπτικές στερεότυπες εκφράσεις:

ἔστιν ὄτε = κάποτε, μερικές φορές

οὐκ ἔστιν ὄτε = ποτέ

οὐκ ἔστιν ὄτε = πάντοτε,

ὄτε μὲν - ὄτε δὲ = άλλοτε μεν – άλλοτε δε

ὄτε μὴ = εκτός εάν

ἐνίστε = κάποτε

δ) Στους συνδέσμους, με τους οποίους εισάγονται οι δευτερεύουσες χρονικές προτάσεις, συχνά αντιστοιχούν στην κύρια πρόταση συσχετικά *δεικτικά επιρρήματα* όπως π.χ. «*ὄτε...τότε*», «*ἤμος...τῆμος*», «*ἐν ᾧ...ἐν τούτῳ*», «*ἐπεὶ (ἐπειδὴ, ἐπειδάν) ... τότε (τότε δὴ, τότε ἤδη)*», «*ἐπειδὴ...οὕτω δὴ*», «*ὡς (ἐπεὶ)...ἐκ τούτου*», «*ὡς, (ἐπειδὴ)... ἐντεῦθεν*»

ε) Ο σύνδεσμος *πρότερον* μπορεί να χρησιμοποιηθεί και σαν επίρρημα σε κύρια πρόταση που «προαναγγέλλει» μια δευτερεύουσα χρονική πρόταση, η οποία ξεκινά με το *ἔως* ή το *πρὶν*.

στ) Όταν το *πρὶν* (βλ. σύνταξη του *πρὶν*) συντάσσεται με Οριστική, μεταφράζεται ως «πριν», στις άλλες περιπτώσεις μεταφράζεται ως «μέχρι».

ζ) Μαζί με τους χρονικούς συνδέσμους για σαφέστερο προσδιορισμό συνάπτονται με άλλα μόρια *ὄτε δὴ, ὄτε περ, ἐπεὶ περ*.

Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Β΄ ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

• ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΣ – ΜΕΣΟΣ ΑΟΡΙΣΤΟΣ Β΄

Πολλά ρήματα που σχηματίζουν όλους τους χρόνους τους ομαλά σχηματίζουν τον ενεργητικό και μέσο αόριστο διαφορετικά. Πρόκειται για τον ενεργητικό και μέσο αόριστο β΄. Οι χρόνοι αυτοί σχηματίζονται χωρίς τον χρονικό χαρακτήρα σ^1 και με θεματικό φωνήεν², όχι το α (όπως συμβαίνει παραδοσιακά στον αόριστο), αλλά το \omicron και το ϵ^3 . Οι καταλήξεις δηλαδή του αορίστου β΄ είναι $-ον$ (για τον ενεργητικό), $-όμεν$ (για τον μέσο). Χαρακτηριστικό είναι ότι ο αόριστος β΄ σχηματίζει την Οριστική του με τις καταλήξεις του αντίστοιχου παρατατικού, και όλες τις άλλες εγκλίσεις με τις καταλήξεις του αντίστοιχου ενεστώτα.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΣ ΑΟΡΙΣΤΟΣ Β΄ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΛΙΣΗΣ

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρέμφατο	Μετοχή
----------	------------	---------	-------------	------------	--------

ΒΑΛΛΩ

ἔβαλον	βάλω	βάλοιμι	-		
ἔβαλες	βάλῃς	βάλοις	βάλε		
ἔβαλε	βάλῃ	βάλοι	βαλέτω	βαλεῖν	βαλὼν
ἐβάλομεν	βάλωμεν	βάλοιμεν	-		βαλοῦσα
ἐβάλετε	βάλῃτε	βάλοιτε	βάλετε		βαλὼν
ἔβαλον	βάλωσι(ν)	βάλοιεν	βαλόντων		

ΛΕΙΠΩ

ἔλιπον	λίπω	λίποιμι	-		
ἔλιπες	λίπῃς	λίποις	λίπε		
ἔλιπε	λίπῃ	λίποι	λιπέτω	λιπεῖν	λιπὼν
ἐλίπομεν	λίπομεν	λίποιμεν	-		λιποῦσα
ἐλίπετε	λίπητε	λίποιτε	λίπετε		λιπὼν
ἔλιπον	λίπωσι(ν)	λίποιεν	λιπόντων		

¹ Π.χ. Ἔλω-σ-α / ἔλαβ-ον.

² Θεματικό λέγεται το φωνήεν με το οποίο αρχίζει η κατάληξη ενός ρηματικού τύπου.

³ Π.χ. Ἔλωσ-α / ἔλαβ-ο-ν και Ἐλόσ-α-τε / Ἐβάλ-ε-τε.

ΜΕΣΟΣ ΑΟΡΙΣΤΟΣ Β΄ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΛΙΣΗΣ

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρέμ- φατο	Μετοχή
----------	------------	---------	-------------	-----------------	--------

ΒΑΛΛΟΜΑΙ

<i>έβαλόμην</i>	<i>βάλωμαι</i>	<i>βαλοίμην</i>	-		
<i>έβάλου</i>	<i>βάλῃ</i>	<i>βάλοιο</i>	<i>βαλοῦ</i>		
<i>έβάλετο</i>	<i>βάλῃται</i>	<i>βάλοιτο</i>	<i>βαλέσθω</i>	<i>βαλέσθαι</i>	<i>βαλόμενος</i>
<i>έβαλόμεθα</i>	<i>βαλώμεθα</i>	<i>βαλοίμεθα</i>	-		<i>βαλομένη</i>
<i>έβάλεσθε</i>	<i>βάλῃσθε</i>	<i>βάλοισθε</i>	<i>βάλεσθε</i>		<i>βαλόμενον</i>
<i>έβάλοντο</i>	<i>βάλωνται</i>	<i>βάλοιντο</i>	<i>βαλέσθων</i>		

ΛΕΙΠΟΜΑΙ

<i>έλιπόμην</i>	<i>λίπωμαι</i>	<i>λιποίμην</i>	-		
<i>έλίπου</i>	<i>λίπῃ</i>	<i>λίποιο</i>	<i>λιποῦ</i>		
<i>έλίπετο</i>	<i>λίπῃται</i>	<i>λίποιτο</i>	<i>λιπέσθω</i>	<i>λιπέσθαι</i>	<i>λιπόμενος</i>
<i>έλιπόμεθα</i>	<i>λιπόμεθα</i>	<i>λιποίμεθα</i>	-		<i>λιπομένη</i>
<i>έλίπεσθε</i>	<i>λίπησθε</i>	<i>λίποισθε</i>	<i>λίπεσθε</i>		<i>λιπόμενον</i>
<i>έλίποντο</i>	<i>λίπωνται</i>	<i>λίποιντο</i>	<i>λιπέσθων</i>		

Παρατηρήσεις

α) Το απαρέμφατο και η μετοχή του ενεργητικού αορίστου β΄, είτε απλά είτε σύνθετα, τονίζονται στη λήγουσα, όπως *λαβεῖν - παραλαβεῖν, λαβῶν - παραλαβῶν*. Το απαρέμφατο τονίζεται πάντα με περισπωμένη και η μετοχή με οξεία

β) Το δεύτερο ενικό της προστακτικής ενεργητικού αορίστου β΄ πέντε απλών ρημάτων τονίζεται και αυτό στη λήγουσα, (*λέγω - ἔλεγον*) *εἰπέ*, (*ἔρχομαι - ἦλθον*) *έλθέ*, (*εὐρίσκω - ἤρρον*) *εὐρέ*, (*λαμβάνω - ἔλαβον*) *λαβέ*, (*ὄρω - εἶδον*) *ιδέ*. Ο κανόνας αυτός δεν ισχύει για σύνθετα απαρέμφατα *ἔξελθε, πρόσειπε*.

γ) Το απαρέμφατο του μέσου αορίστου β΄, είτε απλό είτε σύνθετο, τονίζεται στην παραλήγουσα και πάντα με οξεία (*ἄγωμαι - ἤγαγόμην*) *ἀγαγέσθαι*, (*συγγίγνομαι - συνεγενόμην*) *συγγενέσθαι*

δ) Το δεύτερο ενικό της Προστακτικής του μέσου αορίστου β΄, αν είναι πολυσύλλαβο, είτε απλό είτε σύνθετο, τονίζεται στη λήγουσα, *έγενόμην - γενοῦ / παραγενοῦ, ἔλαβον - λαβοῦ / παραλαβοῦ*. Αν είναι μονοσύλλαβο και σύνθετο με δισύλλαβη πρόθεση, ανεβάζει τον τόνο στη παραλήγουσα *έσχόμην, σχοῦ / παράσχοι*.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΗΘΕΣΤΕΡΩΝ ΑΟΡΙΣΤΩΝ Β΄

<i>ἄγω → ἤγαγον</i>	<i>θέω-τρέχω → ἔδραμον</i>
<i>αἰρέω (ῶ) → εἶλον</i>	<i>θνήσκω → ἀπέθανον</i>
<i>αἰρέομαι (οῦμαι) → εἰλόμην</i>	<i>λαγχάνω → ἔλαχον</i>
<i>αἰσθάνομαι → ἤσθόμην</i>	<i>λαμβάνω → ἔλαβον</i>
<i>άλίσκομαι → ἔάλων</i>	<i>λανθάνω → ἔλαθον</i>

ἀμαρτάνω → ἥμαρτον	λέγω → εἶπον
ἀπόλλυμαι → ἀπόλωμην	λείπω → ἔλιπον
ἀφικνέομαι (οὔμαι) → ἀφικόμην	λείπομαι → ἐλιπόμην
βάλλω → ἔβαλον	μανθάνω → ἔμαθον
βάλλομαι → ἐβαλόμην	ὀράω (ᾠ) → εἶδον
ὀφλισκάνω → ᾠφλον	ὀράομαι (ᾠμαι) → εἰδόμην
γιγνώσκω → ἔγνων	πάσχω → ἔπαθον
γίγνομαι → ἐγενόμην	πείθω → ἔπιθον
ἔπομαι → ἐσπόμην	πείθομαι → ἐπιθόμην
ἔρχομαι → ἦλθον	πίπτω → ἔπεσον
ἔρωτάω (ᾠ) → ἠρόμην	πυνθάνομαι → ἐπυθόμην
ἐσθίω → ἔφαγον	τέμνω → ἔτεμον
εὐρίσκω → ἤϊρον	τέμνομαι → ἐτεμόμην
ἔχω → ἔσχον	τυγχάνω → ἔτυχον
	φέρω → ἤνεγκον
	φεύγω → ἔφυγον

• ΠΑΘΗΤΙΚΟΣ ΜΕΛΛΩΝ – ΠΑΘΗΤΙΚΟΣ ΑΟΡΙΣΤΟΣ Β΄

Ο παθητικός μέλλων και ο παθητικός αόριστος μερικών ρημάτων σχηματίζονται με το χρονικό πρόσφυμα **η-** και **ε-** αντί για **θη-** και **θε-** (χωρίς το σύμφωνο **θ**), **κόπτομαι - κοπ-ή-σομαι - ἐ-κόπ-ην**. Οι χρόνοι που σχηματίζονται με αυτόν τον τρόπο ονομάζονται παθητικός μέλλων και αόριστος β΄. Κατά τα άλλα ο σχηματισμός του δεν παρουσιάζει καμιά διαφορά από αυτόν των πρώτων χρόνων.

ΠΑΘΗΤΙΚΟΣ ΜΕΛΛΩΝ Β΄ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΛΙΣΗΣ

Οριστική	Υποτ.	Ευκτική	Προστ	Απαρέμ- φατο	Μετοχή
----------	-------	---------	-------	-----------------	--------

ΓΡΑΦΟΜΑΙ

γραφήσομαι		γραφήσοίμην			
γραφήσει		γραφήσοιο			γραφήσομενος
γραφήσεται	-	γραφήσοιτο	-	γραφήσεσθαι	γραφήσομένη
γραφήσομεθα		γραφήσοίμεθα			γραφήσομενον
γραφήσεσθε		γραφήσοισθε			
γραφήσονται		γραφήσοιντο			

ΚΟΠΤΟΜΑΙ

κοπήσομαι		κοπήσοίμην			
κοπήσει		κοπήσοιο			κοπήσομενος
κοπήσεται	-	κοπήσοιτο	-	κοπήσεσθαι	κοπήσομένη
κοπήσομεθα		κοπήσοίμεθα			κοπήσομενον
κοπήσεσθε		κοπήσοισθε			

<i>κοπήσονται</i>		<i>κοπήσονται</i>			
-------------------	--	-------------------	--	--	--

ΠΑΘΗΤΙΚΟΣ ΑΟΡΙΣΤΟΣ Β΄ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΛΙΣΗΣ

Οριστική	Υποτ.	Ευκτική	Προστ.	Απαρέμ- φατο	Μετοχή
----------	-------	---------	--------	-----------------	--------

ΓΡΑΦΟΜΑΙ

<i>ἐγράφη</i>	<i>γραφῶ</i>	<i>γραφείην</i>			
<i>ἐγράφης</i>	<i>γραφῆς</i>	<i>γραφείης</i>	<i>γράφηθι</i>		
<i>ἐγράφη</i>	<i>γραφῆ</i>	<i>γραφείη</i>	<i>γράφητω</i>		<i>γραφείς</i>
<i>ἐγράφημεν</i>	<i>γραφῶμεν</i>	<i>γραφείημεν/ γραφείμεν</i>		<i>γραφῆναι</i>	<i>γραφείσα γραφέν</i>
<i>ἐγράφητε</i>	<i>γραφῆτε</i>	<i>γραφείητε/ γραφείτε</i>	<i>γράφητε</i>		
<i>ἐγράφησαν</i>	<i>γραφῶσι(ν)</i>	<i>γραφείησαν/ γραφείεν</i>	<i>γραφέντων/ γράφητῶσαν</i>		

ΚΟΠΤΟΜΑΙ

<i>ἐκόπη</i>	<i>κοπῶ</i>	<i>κοπέην</i>			
<i>ἐκόπης</i>	<i>κοπῆς</i>	<i>κοπέίης</i>	<i>κόπηθι</i>		
<i>ἐκόπη</i>	<i>κοπή</i>	<i>κοπέη</i>	<i>κοπήτω</i>		<i>κοπεῖς</i>
<i>ἐκόπημεν</i>	<i>κοπῶμεν</i>	<i>κοπέημεν/ κοπέιμεν</i>		<i>κοπήναι</i>	<i>κοπεῖσα</i>
<i>ἐκόπητε</i>	<i>κοπήτε</i>	<i>κοπέητε/ κοπέιτε</i>	<i>κόπητε</i>		<i>κοπέν</i>
<i>ἐκόπησαν</i>	<i>κοπῶσι(ν)</i>	<i>κοπέησαν/ κοπέεν</i>	<i>κοπέντων/ κοπήτῶσαν</i>		

Παρατηρήσεις

α) Όπως είπαμε ο σχηματισμός των δεύτερων αυτών χρόνων δεν διαφέρει από των πρώτων, εκτός από το β΄ ενικό της προστακτικής του αορίστου β΄ που διατηρεί την αρχική κατάληξη *-θι*, *γράφηθι*.

β) Τα ρήματα *πλέκω*, *κλέπτω*, στον παθητικό αόριστο β΄, και τα ρήματα *στρέφω*, *τρέφω*, *τρέπω* στον παθητικό μέλλοντα β΄ και στον παθητικό αόριστο β΄, αντί του *-ε* του ρηματικού θέματος, σχηματίζονται με *-α* βραχύχρονο, *τρέπ-ω* (θ. *τρεπ-* → *ἐ-τράπ-ην*), *πλέκ-ω* (θ. *πλεκ-* → *ἐ-πλάκ-ην*), *κλέπτ-ω* (θ. *κλέπ-* → *ἐ-κλάπ-ην*), *στρέφ-ω* (θ. *στρεφ-* → *στραφ-ήσομαι* → *ἐ-στράφ-ην*), *τρέφ-ω* (θ. *τρεφ-* → *τραφ-ήσομαι* → *ἐ-τράφ-ην*), *τρέπ-ω* (θ. *τρεπ-* → *τραπ-ήσομαι* → *ἐ-τράπ-ην*). Ο κανόνας αυτός εφαρμόζεται και σε όλα τα ρήματα με μονοσύλλαβο ρηματικό θέμα με φωνήεν *-ε* (όπου το *-ε* του θέματος τρέπεται σε *-α* βραχύχρονο). Εξαιρούνται τα σύνθετα του ρήματος *λέγ-ω* → *ἐκ-λεγ-ήσομαι* → *ἐ-ξε-λέγ-ην*.

γ) Τα ρήματα *ἐκπλήττομαι*, *καταπλήττομαι*, *σήπομαι*, *τήκομαι* στον παθητικό μέλλοντα και αόριστο β΄ σχηματίζονται με *-α* βραχύχρονο, αντί του *-η* του

ρηματικού θέματος *ἐκπλήττομαι* (θ. *πληγ-* → *ἐκ-πλαγ-ήσομαι* → *ἐξ-ε-πλάγ-ην*), *καταπλήττομαι* (θ. *πληγ-* → *κατά-πλαγ-ησομαι* → *κατ-ε-πλάγ-ην*), *σήπομαι* (θ. *σηπ-* → *σαπ-ήσομαι* → *ἐ-σάπ-ην*), *τήκομαι* (θ. *τακ-* → *τακ-ήσομαι* → *ἐ-τάκ-ην*). Ο κανόνας αυτός εφαρμόζεται και σε όλα τα ρήματα που έχουν μονοσύλλαβο ρηματικό θέμα *-η* (όπου το *-η* του θέματος τρέπεται σε *-α* βραχύχρονο). Εξαιρείται το απλό *πλήττω* (θ. *πληγ-* → *πληγ-ήσομαι* → *ἐ-πλήγ-ην*).

• ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΣ ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ - ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΣ ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ Β΄

Ο παρακείμενος και ο υπερσυντέλικος που σχηματίζονται χωρίς τον χρονικό χαρακτήρα *κ*, ή χωρίς να τρέπουν τον ψιλόπνοο ή μέσο⁴ χαρακτήρα του ρηματικού θέματος σε δασύπνοο, ονομάζονται ενεργητικός παρακείμενος και υπερσυντέλικος β΄. Οι χρόνοι αυτοί κλίνονται ακριβώς όπως και οι πρώτοι, αλλά τρέπουν το *ε* του ρηματικού θέματος σε *ο* και εκτείνουν το βραχύ *α* σε *η*.

γίγνομαι (θ. *γεν-*) → *γέγονα* → *ἐγεγόνειν*
κτείνω (θ. *κτεν-*) → *έκτονα* → *έκτόνειν*
κράζω (θ. *κράγ*) → *κέκραγα* → *έκεκράγειν*
λείπω (θ. *λειπ-*) → *λέλοιπα* → *έλελοίπειν*
μαίνομαι (θ. *μᾶν-*) → *μέμηνα* → *έμεμήνειν*
πάσχω (θ. *πενθ-*) → *πέπονθα* → *έπεπόνθειν*
πείθω (θ. *πειθ-*) → *πέποιθα* → *έπεποίθειν*
πράττω (θ. *πράγ-*) → *πέπραγα* → *έπεπραγειν*
φαίνω (θ. *φᾶν-*) → *πέφηνα* → *έπεφήνειν*

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΣ ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ Β΄ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΛΙΣΗΣ

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική
<i>γέγονα</i>	<i>γεγονῶς - γεγονυῖα - γεγονός</i>	<i>γεγονῶς - γεγονυῖα - γεγονός</i>	<i>γεγονῶς - γεγονυῖα - γεγονός</i>
	<i>ῶ</i>	<i>εῖην</i>	<i>ἴσθι</i>
<i>γέγονας</i>	<i>ῆς</i>	<i>εῖης</i>	<i>ἔστω</i>
<i>γέγονα</i>	<i>ῆ</i>	<i>εῖη</i>	-
<i>γεγόναμεν</i>	<i>γεγονότες - γεγονυῖαι - γεγονότα</i>	<i>γεγονότες - γεγονυῖαι - γεγονότα -</i>	<i>γεγονότες - γεγονυῖαι - γεγονότα</i>
	<i>ῶμεν</i>	<i>εἶμεν-εἶμεν</i>	<i>ἔστε</i>
<i>γεγόνατε</i>	<i>ῆτε</i>	<i>εἶητε-εἶτε</i>	<i>ἔστων</i>
<i>γεγόνασι(ν)</i>	<i>ῶσι</i>	<i>εἶσαν-εἶεν</i>	

⁴ Τα ἄφωνα σύμφωνα διαιρούνται στα ψιλόπνοα *κ, π, τ*, στα μέσα *β, γ, δ* και στα δασύπνοα *χ, φ, θ*.

Απαρέμφατο	Μετοχή
------------	--------

γεγονέναι	γεγονῶς γεγονυῖα γεγονός
-----------	--------------------------------

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΣ ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ Β΄ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΛΙΣΗΣ

Οριστική

ἐγεγόνειν
ἐγεγόνεις
ἐγεγόνει
ἐγεγόνημεν
ἐγεγονητε
ἐγεγόνησαν

Γενικές παρατηρήσεις

1. Σπάνια συμβαίνει ο ίδιος χρόνος ενός ρήματος να σχηματίζεται και ως α΄ και ως β΄ με την ίδια σημασία, όπως στα παρακάτω ρήματα:

- ἀλλάττω → ἠλλάχθην (αόριστος α΄) ἠλλάγην (αόριστος β΄)
- βλάπτω → ἐβλάφθην (αόριστος α΄) ἐβλάβην (αόριστος β΄)
- διαφθείρω → διέφθαρκα (παρακείμενος α΄) διέφθορα (παρακείμενος β΄)
- λέγω → ἔλεξα (αόριστος α΄), εἶπα (αόριστος α΄), εἶπον (αόριστος β΄)
- συλλέγω → συνελέχθην (αόριστος α΄) συνελέγην (αόριστος β΄)
- φέρω → ἤνεγκα (αόριστος α΄) ἤνεγκον (αόριστος β΄)

2. Συνήθως όταν ο ίδιος χρόνος ενός ρήματος σχηματίζεται και ως α΄ και ως β΄ χρόνος, τότε οι δυο τύποι έχουν διαφορετική σημασία και μάλιστα το πρώτο ρήμα (τύπος α΄) είναι μεταβατικό και το δεύτερο (τύπος β΄) αμετάβατο.

- ἐτρεψάμην = έτρεψα κάποιον σε φυγή
- ἐτραπόμην = τράπηκα εγώ προς μια κατεύθυνση, κατευθύνθηκα
- ἐφάνθην = φανερώθηκα από άλλον
- ἐφάνην = φανέρωσα τον εαυτό μου
- πέπεικα = έχω πείσει κάποιον
- πέποιθα = είμαι πεπεισμένος
- πέπραχα = έχω κάνει κάτι
- πέπραγα = βρίσκομαι σε κάποια κατάσταση
- πέφαγκα = έχω φανερώσει
- πέφηνα = έχω φανερωθεί

Δ. ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ

ὅταν δὲ τὸν Ἐνάλιον παρακαλέσωμεν...τότε...τιμωρόμεθα τοὺς ἄνδρας: βλέπουμε εδώ τον χρονικό συσχετισμό ανάμεσα στη δευτερεύουσα χρονική και στην κύρια

πρόταση, η οποία δίνεται πολύ χαρακτηριστικά με τη σχέση ανάμεσα στον σύνδεσμο *ὅταν* (που εισάγει τη δευτερεύουσα) και στο δεικτικό επίρρημα, που του αντιστοιχεί στην κύρια πρόταση, *τότε*. Αφού συντελεσθεί η πράξη της δευτερεύουσας, τότε μπορεί να συντελεσθεί η πράξη της κύριας.

ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἄν] τῶν σφέτερον ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη: η σύνταξη του *πρὶν* με το αοριστολογικό *ἄν* μας οδηγεί στο να μεταφράσουμε τη συγκεκριμένη χρονική πρόταση με «πριν - προτού να» + Υποτακτική, ενώ το *πρότερον* της κύριας πρότασης, που εδώ έχει επιρρηματική σημασία, προαναγγέλλει την χρονική πρόταση και δίνει έμφαση στην πράξη που δεν πρέπει να γίνει (*ἐπιτίθεσθαι*), πριν να γίνει η πράξη της δευτερεύουσας. Στη συγκεκριμένη περίπτωση έχουμε δύο χρονικές προτάσεις που συνδέονται μεταξύ τους με τον διαζευκτικό σύνδεσμο *ἢ*. Έτσι λοιπόν, η πράξη της κύριας δεν πρέπει να γίνει πριν τις πράξεις των δευτερευουσών (*πέσοι / τρωθείη*).

ἐπειδὴν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μὲν, ἔφη, ἡμεῖς, νίκη δ' ὑμῖν ἔσται ἐπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος: η συγκεκριμένη χρονική πρόταση είναι χρονικοῦποθετική και ακολουθείται από τρεις κύριες που την ακολουθούν και χρονικά και σχηματίζει μαζί τους υποθετικό λόγο. Χαρακτηριστικό στις κύριες προτάσεις είναι το αντιθετικό ζεύγος *μὲν-δέ*. Όταν γίνει αυτό που δηλώνει η δευτερεύουσα, από τη μια θα συντελεσθεί η πράξη της πρώτης κύριας, και από την άλλη η πράξη της δεύτερης κύριας. Η τρίτη κύρια αντιτίθεται στη δεύτερη (με την οποία μοιράζονται το ίδιο ρήμα) λόγω του αντιθετικού συνδέσμου *μέντοι*.

ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα...αὐτὸς μὲν ἀποθνήσκει...οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν: εδώ βλέπουμε τη σχέση ανάμεσα σε μια δευτερεύουσα χρονική πρόταση και τρεις κύριες. Χαρακτηριστική είναι η έντονη αντίθεση στις τρεις κύριες προτάσεις *αὐτὸς μὲν ἀποθνήσκει / οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ (οἱ δ' ἄλλοι) κατεδίωξαν*, που δίνεται με το αντιθετικό ζεύγος *μὲν-δέ*. Όταν έλαβε χώρα το πραγματικό γεγονός που δηλώνεται με την χρονική πρόταση, συνέβησαν έπειτα και τρεις άλλες πράξεις, όπου η δεύτερη και η τρίτη αντιτίθενται στην πρώτη.

ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο: η πρόταση *τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν* είναι και αυτή χρονική καθώς συνδέεται με την προηγούμενη με τον σύνδεσμο *καί*. Οι δυο χρονικές προτάσεις δηλώνουν δυο πράξεις, που αφού συντελέστηκαν, τις διαδέχτηκε η πράξη της κύριας.

Ε. ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να αναγνωρισθούν οι χρονικές προτάσεις του κειμένου και να γίνει πλήρης συντακτική ανάλυση αυτών.
2. Να αναγνωρισθούν όλοι οι τύποι δεύτερων χρόνων του κειμένου και να γραφούν το β' και γ' ενικό και β' και γ' πληθυντικό όλων των εγκλίσεων, καθώς και το απαρέμφατο και οι μετοχές του χρόνου στον οποίο βρίσκονται..
3. *Πέσοι*: να βρεθεί ο β' ενεργητικός αόριστος και να γραφεί το ίδιο πρόσωπο σε όλες τις εγκλίσεις, καθώς και το απαρέμφατο και η μετοχή.
4. Να αναγνωρισθούν οι παρακάτω χρονικές προτάσεις και να γίνει πλήρης συντακτική ανάλυσή τους.:

Τῶν τε γὰρ νεκρῶν ἀτάφων ὄντων, ὅποτε τις ἴδοι τινὰ τῶν επιτηδείων κείμενον, ἐς λύπην μετὰ φόβου καθίστατο.

Ὡς δὲ ὁ Διόνυσος ἀνιστάμενος συνανέστησε μεθ' ἑαυτοῦ τὴν Ἀριάδνην, ἐκ τούτου δὴ φιλοῦντων τε καὶ ἀσπαζομένων ἀλλήλους σχήματα παρῆν θεάσασθαι.

Ἐπεὶ δ' ὁ χειμῶν ἔληγεν, οἱ Ἀθηναῖοι ἔπλευσαν εἰς Προκόννησον.

Οὔτε τότε Κύρῳ ἤθελεν ἰέναι, πρὶν ἢ γυνὴ αὐτὸν ἔπεισε.

Οὐ πρότερον παύονται, πρὶν ἂν πείσωσι, οὐδ' ἠδίκησαν.

Αὐτοῦ διατρίψωμεν, ἕως ἂν φῶς γένηται.

Μετὰ δὲ τοῦτο, ἐπειδὴ ἐδόκει τῷ Νικίᾳ καὶ τῷ Δημοσθένει ἰκανῶς παρεσκευᾶσθαι, καὶ ἢ ἀνάστασις ἤδη τοῦ στρατεύματος τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς ναυμαχίας ἐγένετο.

Περιμένετε, ἔστε ἂν ἔλθῃ.

Ταῦτα ἐποίουν, μέχρι σκότος ἐγένετο.

Ὅποτε (εἴ ποτε) ἐκεῖνο ἐγνωμεν, ἰκανῶς ἂν εἶχεν ἡμῖν.

Ἐπειδὴν ὁ πόλεμος παρέλθῃ, ἀποδώσομεν ὑμῖν ταῦτα.

Οὐ πρόσθεν ἐπαύσαντο [πολεμοῦντες] πρὶν ἐξεπολιόρκησαν τὸν Ὀλουρον.

5. Να συμπληρωθούν τα κενά του πίνακα

Οριστική	β' εν. Υποτ.	γ' πληθ. Ευκτ.	β' πληθ. Προστ.	απαρέμφ.	μετοχή
ἡσθόμην					
τακήσομαι					
ἔλαχον					
ἀφικόμην					
συλληγήσομαι					
ἐπυθόμην					
ἐτράφην					
πέπραγα					
ἔφαγον					
ἐπεπόνθειν					
ἐφάνην					
ἔκτονα					
ἐστάλην					
φθαρήσομαι					

Χριστίνα Πλακούτση

**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων**

Τέλος Ενότητας

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Διδάσκουσα: Καθηγήτρια Ελένη Χουλιαρά - Ράϊου.
«Αρχαία Ελληνική Γλώσσα - Θεματογραφία II. Αρχαία Ελληνική Γλώσσα 9». Έκδοση: 1.0.
Ιωάννινα 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<http://ecourse.uoi.gr/course/view.php?id=1494>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

- Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά Δημιουργού - Μη Εμπορική Χρήση – Όχι Παράγωγα Έργα, Διεθνής Έκδοση 4.0 [1] ή μεταγενέστερη.

[1] <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>.

Ως Μη Εμπορική ορίζεται η χρήση:

που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο.

που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο.

που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο.

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.